

Posudek oponenta bakalářské práce

Kristýna Hladíková, *Střet dvou světů v díle H. P. Lovecrafta*

Autorka si stanovuje úkol sledovat „střetávání dvou rozdílných světů“, světa řádu a světa chaosu, v díle H. P. Lovecrafta (s. 1.). Svět řádu spojuje s charakteristikami „každodenní“ a „běžný“, svět chaosu s charakteristikou „podivný“ (s. 8). Aktéři Lovecraftových příběhů přitom podle ní vycházejí „z představy světa jako uspořádaného celku [...], který je poznatelný podle přírodních zákonů a vědeckých metod“ (s. 9). Perspektivu si autorka zjednává na základě Doleželovy teorie fikčních světů a Ecoových úvah o modelovém autoru a čtenáři (s. 2, 3).

Výchozí rozvržení považuji za zdařilé a mám za to, že i navazující interpretace Lovecraftových textů zasluhují pozornost. Nicméně se rovněž domnívám, že se autorce v úplnosti nezdařilo vyjasnit vztah „každodenní“ a „vědecké“ roviny světa řádu. V práci postrádám *systematické* zamyšlení nad tím, v jakých ohledech může být vědecká racionalita oporou každodennosti a v jakých ji může destruovat. A zcela mi v ní chybí alespoň stručné uvážení vztahu klasické a neklasické vědy, které je pro pochopení kontextu Lovecraftova díla nezbytné. Poslední nedostatek v autorčiných úvahách o vědecké racionalitě a situovanosti člověka ve světě pak vidím v opominutí reflexe (uznávám, že v bakalářské práci by mohla být jen krátká) o proměně rozumu člověka sobě samému vyvolané ustavením a rozvinutím evoluční biologie.

Myslím, že širší zohlednění kontextu by autorce usnadnilo i diferencovanější promyšlení základní opozice „svět řádu / svět chaosu“, tj. pomohlo by jí tuto (samu o sobě správnou) dualitu relativizovat – nacházet v každodennosti (charakterizující svět řádu) elementy chaosu nebo chápat svět chaosu jako svět *jiného* řádu. Pro ilustraci si dovoluji citovat z povídky *Děs redhookské čtvrti*, již autorka sama využívá: „Hordy těchto mladíků bylo vidět neustále; okouněli drze na nárožích, náruživě hráli u vchodů na laciné hudební nástroje, omámeně podřimovali nebo vedli ordinární rozmluvy u kavárenských stolků nedaleko Borough Hall a někdy se šeptem domlouvali u omlácených taxíků, zaparkovaných před zchátralými barabiznami se zabeđenými okny. Naháněli mu husí kůži a fascinovali ho víc, než se opovážil přiznat svým policejním kolegům, neboť v nich spatřoval jakési obludné spojení s tajnou tradicí, jakýsi ďábelský kryptický vzorec se skrytým významem, zcela mimo

ten ubohý soupis faktů, zvyků a doupat, jenž s uvědomělou, metodickou péčí shromažďovala policie. Intuitivně cítil, že ti lidé musí být dědici nějakého hrůzného nepřetržitého odkazu, podílníky znehodnocených a roztříštěných pozůstatků kultů a obřadů starších než samo lidstvo. Napovídala mu to jejich soudržnost a rozhodnost a poukazovaly na to i stopy a náznaky řádu, jež odhalil v jejich hrubiánství a výtržnostech.“ (Lovecraft, *Spisy 2*, s. 272–273)

Musím přitom uznat, že sama autorka k této relativizaci směřuje, zvláště v závěru své práce: „Na základě předešlých kapitol konstatujeme, že *svět chaosu*, který nacházíme v Lovecraftově díle, není pouhým opakem *světa řádu a rozumu*, kde by jen nebylo možné používat vědeckou metodu a ve kterém schází možnosti orientace. *Svět chaosu* je odlišně fungující koncept reálné skutečnosti. Jeho důsledky na jednotlivce dopadají stejnou, nebo dokonce větší měrou než skutečnosti v uspořádané realitě.“ (s. 43) Z konce citovaného výroku je však zřejmé, že se jí to v úplnosti nedaří. Důsledky světa chaosu by přece na jednotlivce mohly dopadat stejnou či větší měrou než skutečnosti v uspořádané realitě, i kdyby byl svět chaosu opakem světa řádu a rozumu.

Vedle těchto zásadních kritických připomínek k předložené práci mám ještě drobnější výhrady k jednotlivostem:

„V současnosti je jméno tohoto (amatérského) spisovatele stále často skloňované...“ (s. 1) Lovecraft byl profesionální spisovatel, i když nepříliš úspěšný.

„...textem daných *felicity conditions*, které musejí být splněny, má-li být text ve svém potencionálním obsahu plně aktualizován.“ (s. 2) V českém překladu Ecova textu je akademicky korektnější výraz „potenciálním“.

„Pomocí metody vyslovil důkaz existence Boha a přitom jeho existenci jako vrozené ideje...“ (s. 11, pozn. 36) Nelze tvrdit, že podle Descartovy teologie Bůh *existuje* jako vrozená idea.

„...neživý předmět v povídce *Barva z kosmu*, který postupně ztrácí svůj tvar, až se rozplývá úplně, a přitom obsahuje bubliny nezachytitelných barev.“ (s. 21) Ze souvislostí není jasné, jestli jde o živý či *neživý* předmět. Navrhoval bych „navenek neživý“.

„Později ve městě narazili na těla chybějícího psa a muže a nakonec na i mrtvá těla Starců. Nakonec se nejspíš setkali také s jedním ze shoggotů, před kterým se jim podařilo uniknout. Nakonec odlétli do bezpečí...“ (s. 36) Stylistické nedostatky nacházím spíše ke konci práce; je pravděpodobné, že na nich má svůj podíl nedostatek času.

K předložené bakalářské práci tedy mám řadu připomínek (z nichž některé jsou spíše jen podněty k případnému dalšímu promyšlení Lovecraftova díla ve směru, který autorka načrtla), nicméně musím vyzdvihnout i její pozitiva: autorka dobře vymezila svůj teoretický přístup k Lovecraftovu dílu, správně nahlédla a pojmenovala základní opozici polarizující téměř všechny jeho prózy a na řadě míst správnost svého rozvržení přesvědčivě doložila. Z těchto důvodů doporučuji její práci k obhajobě a navrhuji hodnocení velmi dobře.

20. 1. 18

Mgr. Richard Zika, Ph.D.